

Lovforslag nr. L 58. Fremsat den 9. november 1982 af Birthe Hansen (SF), Agerschou (SF), Margrete Auken (SF), Tommy Dinesen (SF), Ebba Strange (SF) og Hove Sørensen (SF)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om by- og landzoner, lov om kommuneplanlægning, lov om miljøbeskyttelse samt byggeloven

(Indførelse af strafansvar for folkevalgte)

§ 1

I lov om by- og landzoner, jfr. lovbekendtgørelse nr. 300 af 23. juni 1980, foretages følgende ændring:

Som ny paragraf indsættes efter § 23:

»§ 23 A. Enhver, der deltager i administrationen af denne lov, er ansvarlig efter borgerlig straffelovs regler om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv, selv om hvervet hviler på offentligt valg.«

§ 2

I lov nr. 287 af 26. juni 1975 om kommuneplanlægning, som ændret ved lov nr. 259 af 8. juni 1979 og § 2 i lov nr. 301 af 9. juni 1982, foretages følgende ændring:

Som ny paragraf indsættes efter § 54:

»§ 54 A. Enhver, der deltager i administrationen af denne lov, er ansvarlig efter borgerlig straffelovs regler om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv, selv om hvervet hviler på offentligt valg.«

§ 3

I lov om miljøbeskyttelse, jfr. lovbekendtgørelse nr. 345 af 25. juni 1981, som ændret ved lov nr. 204 af 18. maj 1982, foretages følgende ændring:

Som ny paragraf indsættes efter overskriften til kapitel 13:

»§ 82. A. Enhver, der deltager i administrationen af denne lov, er ansvarlig efter borgerlig straffelovs regler om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv, selv om hvervet hviler på offentligt valg.«

§ 4

I byggeloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 152 af 15. april 1982, foretages følgende ændring:

Som ny paragraf indsættes efter § 29:

»§ 29. A. Enhver, der deltager i administrationen af denne lov, er ansvarlig efter borgerlig straffelovs regler om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv, selv om hvervet hviler på offentligt valg.«

§ 5

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Det har hidtil ikke været muligt at straffe medlemmer af de kommunale råd, når disse ikke ved forvaltningen af de kommunale opgaver udfører hvervet med omhu og påpasselighed, således som det må kræves af offentlige myndigheder. Dette gælder i særdeleshed aktive ulovligheder såsom meddelelse af ulovlige tilladelser herunder tilladelser, der skal gives af andre myndigheder, accept af udnyttelse af tilladelser inden udløb af ankefrister m.v. Men det gælder også mere passive ulovligheder som f.eks. forsømmelse af tilsynsforpligtelsen i miljøsager.

Hidtil har det været antaget, at det ansvar, der kunne gøres gældende overfor medlemmer af de kommunale råd, har kunnet aktualiseres ved opstilling og valg til kommunalbestyrelserne. Dels må det imidlertid påpeges, at den væsentligste del af beslutningerne indenfor den berørte lovgivnings område er udvalgsbeslutninger og derfor ikke i almindelighed vil komme til offentlighedens kundskab, dels vil sagerne ofte have en kompliceret karakter, der udelukker en almindelig målrettet vælgerkritik. Videre bør det fremhæves, at den betydelige udlægning af statsopgaver til forvaltning i kommunalt og amtskommunalt regie samtidig har medført bortfald af mulighederne for at gøre et ansvar gældende i henhold til lov om ministres ansvarlighed, uden at der er skabt en tilsvarende hjemmel til at gøre et retligt ansvar aktuelt.

Begrundelsen for indførelsen af de foreslåede lovbestemmelser er først og fremmest den af vestre landsret i 1981 afsagte dom i sagen om Motel Krik-Vig i Agger. Dommen fastlægger utvetydigt, at medlemmer af Sydthy kommunalbestyrelse har handlet kritisabelt og i strid med reglerne i lov om by- og landzoner. Men dommen konstaterer endvidere, at der ikke findes nogen strafhjemmel. Yderligere kan anføres, at den verserende sag om Holte Midtpunkt og sagen om opførelse af et hotel i Børgense må give anledning til alvorlige overvejelser af, hvorvidt borgernes tillid til offentlige myndigheders upartiske retshåndhævelse fortsat kan være

til stede. Hertil kommer Ringkøbing amtsråds passivitet og manglende tilsyn ved udledning af spildevand og udsivning af giftige kemikalierester fra Cheminova-fabrikken på Harboøre Tange – Thisted byråds erkendt ulovlige tilladelse til i henhold til miljøloven at producere »sort fritte« på synopalfabrikken i Thisted – Viborg amtsråds manglende indgreb over for forureningen af Hjarbæk Fjord og særligt amtsrådets passivitet ved dambrugsforureningen af åsystemerne i amtskommunen og endelig beslutningen fra politimesteren i Fredericia om ikke at rejse tiltale mod Superfos, da Superfos faktisk havde opfyldt sin forpligtelse om rapporter til by- og amtsråd. Rådene havde derimod ikke opfyldt deres tilsynspligt, men politimesteren kunne ikke rejse tiltale mod de folkevalgte efter den i dag eksisterende lovgivning.

Disse eksempler er efter forslagsstillernes opfattelse udtryk og bevis for en klar krænkelse af den eksisterende lovgivnings hensigter samt en ligeså alvorlig svækkelse af borgernes retssikkerhed.

Forslagsstillerne er bekendt med, at indenrigsministeren har nedsat et udvalg med henblik på at undersøge spørgsmålet om ansvarsplacering og reaktionsmuligheder i et bredt område af den kommunale forvaltning, og at boligministeren og miljøministeren har nedsat et udvalg om håndhævelse af bygge- og miljølovgivningen.

Med disse forslag er der givet et bud på, hvordan det stillede spørgsmål kan løses.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til §§ 1-4

Bestemmelsernes ordlyd er identisk med formuleringen i § 22 i lov om social bistand. Der henvises endvidere til §§ 156 og 157 i den borgerlige straffelov.

Forholdet til lov om kommunernes styrelse § 61, stk. 1:

Den såkaldte annullationsbeføjelse forudsætter, at en eventuel tilladelse, der er stridende mod lovgivningen, ikke er udnyttet. Bestemmelsen vil der-

for være virkningsløs, såfremt tilladelser m.v. udnyttes, inden et eventuelt klagegrundlag konkretiseres. Hertil kommer det ovenfor angivne forhold, at de fleste afgørelser træffes uden medvirken af den samlede kommunalbestyrelse i udvalgs møder, hvor offentligheden ikke har adgang.

Forholdet til lov om kommunernes styrelse § 61, stk. 2:

Bestemmelsen om tvangsbøder og tilsynsmyndighedens mulighed for at rejse sag ved domstolene om personligt ansvar for medlemmerne af kommunalbestyrelsen skal ifølge praksis forstås således, at ulovlighederne skal være utvivlsomme for tilsynsmyndigheden samt, at disse formentlig kræver et fortsæt til ulovlig passivitet, for at være om-

fattet af bestemmelsens praktiske anvendelsesområde. Sigtet med en kriminalisering af undladelsesområdet er navnlig at sikre, at langsommelig behandling af klagesager på det planlovs- og miljøretlige område begrænses mest muligt. Tvangsbødepålæg vil i sådanne situationer formentlig ikke være aktuelle. Videre bemærkes, at reglen om at gøre personligt ansvar gældende ved domstolene må forstås som en mulighed for at gøre et erstatningsansvar aktuelt.

Forholdet til lov om kommunernes styrelse § 66 (vægning ved at udføre en opgave):

Bestemmelsen er uanvendelig, såfremt et flertal af kommunalbestyrelsens medlemmer står bag den i bestemmelsens stk. 1 og 2 nævnte vægning.